

# Adam Durak

---

## "La spiritualità della celebrazione eucaristica", Antonio Donghi, Milano 1987 : [recenzja]

---

Collectanea Theologica 61/2, 204-205

---

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

osoby ludzkiej. Wielkość różnych możliwości, tylko sygnałnie wskazanych przez autora, jest uświadomieniem osiągnięć, a z drugiej strony i zagrożeń.

Po wspomnianym zakończeniu K.-H. Kleber podaje wykaz literatury w układzie chronologicznym (s. 64—70). Składają się na nią artykuły oraz opracowania książkowe, a ponadto Instrukcja oraz dwa teksty Konferencji Episkopatu Niemiec. Pewną pomocą jest także wykaz nazwisk (s. 71—72) oraz spis rzeczowy (s. 72—73).

Niemiecką moralista wskazuje na ową graniczność kwestii medyczno-moralnych zwłaszcza w odniesieniu do prokreacji i genetyki. Granice te muszą zasadzać się na etyce, a nie jak chcą niektórzy na technicznych możliwościach wiedzy ludzkiej danego etapu historii. Tylko wymiar etyczny pozwala na właściwe odniesienie wszelkich osiągnięć do człowieka, z jednoczesnym zachowaniem jego godności. Stąd zasadność pytania o relacje możliwości i stosowalności osiągnięć medycznych. Opracowanie Klebera jednoznacznie wskazuje, iż jedyną szansą właściwego wyjścia z zaułków wiedzy ludzkiej jest etyka. W sytuacjach granicznych spraw odnoszących się do życia człowieka, choćby był on tylko bezbronnym embrionem, rozwiązaniem może być linia etyczno-moralna. Co więcej nie jest ona regresem czy zacyfowaniem w płaszczyźnie wiedzy ludzkiej. Jest ona zawsze na służbie człowieka w jego godności i integralności fizycznej, duchowej oraz całokształtu wymiaru społecznego.

ks. Andrzej F. Dziuba, Warszawa

Antonio DONGHI, *La spiritualità della celebrazione eucaristica*, Milano 1987, s. 184.

Celebracja Eucharystii jest w Kościele zawsze wielkim, historyczno-zbawczym wydarzeniem, a zarazem nieporównywalnym z niczym doświadczeniem wiary dla każdego z nas. Celebując bowiem Najświętszą Ofiarę przekonujemy się, że dzięki jej duchowym owocom mamy konkretny udział w budowaniu wspólnoty Kościoła oraz w dążeniu do jej wewnętrznej spójności. W Eucharystii też od najdawniejszych wieków wszyscy wierzący w Chrystusa widzą centrum chrześcijańskiego życia i działania oraz niewyczerpalne źródło całej chrześcijańskiej duchowości.

Temat duchowości w celebracji liturgii eucharystycznej studiuje ks. A. Donghi w swojej książce o tym samym tytule. Autor, opierając się na schemacie celebrowania Mszy św., stara się ująć Najświętszą Ofiarę, najpierw od strony doktrynalnej, by następnie wykazać bogactwo treści duchowych celebracji eucharystycznej, którymi karmi się każdy chrześcijanin, ilekroć w pełni uczestniczy w świętej Eucharystii.

Książka ks. Donghi podzielona jest na dziewięć rozdziałów. Każdy z nich kończy się bibliografią, nawiązującą do omawianej problematyki. A oto niektóre treści, akcentowane w poszczególnych rozdziałach: Pierwszy rozdział jest pomyślany, jako wprowadzający. Ma on uświadomić czytającemu tę książkę, czym jest Eucharystia. Autor zaznacza, że w żadnym razie, nie może być ona rozumiana jako rzeczywistość, którą się tylko studiuje. Rozdział drugi, poświęcony jest Tajemnicy celebracji liturgicznej, która zawsze ma wymiar trynitarny i paschalny, a na którą składają się charakterystyczne elementy. Autor wymienia ich osiem i omawia każdy z poszczególna. W trzecim rozdziale ks. Donghi zwraca uwagę na potrzebę duchowego przygotowania do właściwego przeżywania celebracji eucharystycznej. Jest to warunek nieodzowny, by pojąć nieustanny dialog, zachodzący między tym, co boskie i między tym, co ludzkie. Zdaniem autora szczególną pomocą służyć nam tu teksty eucharystyczne i biblijne, będące w ścisłej łączności życia i kultu, a mające zawsze zabarwienie eschatologiczne. Czwarty rozdział, zajmuje się Obrzędami wstępnymi Mszy św. Kładzie się tu wielki nacisk

na wspólnotowe powołanie człowieka w Kościele, akcentuje wartość języka liturgicznego w tej celebracji liturgicznej oraz wskazuje na zadania, jakie ciążyą na zgromadzonej wspólnocie liturgicznej. Piąty rozdział, w całości dedykowany jest celebracji Liturgii Słowa. Rozdział szósty, rozpoczyna studium Liturgii Eucharystycznej, zaczynając od momentu Przygotowania darów. Autor stara się tu ukazać, jak wszystkie momenty przeżywanej liturgii, nawiązują do celebracji wielkich cudów Bożych. Pod tym kątem studiuje się prefację, opowiadanie o Ostatniej Wieczerzy i doksolgię. Na zakończenie tego rozdziału Autor ukazuje także, jak dzięki celebracji liturgicznej można świadczyć o dobroci Boga w codziennym życiu. Rozdział siódmy, ks. Donghi poświęca anamnezie i ofiarowaniu we Mszy św. W szczególny sposób uwypukla temat naszego uczestnictwa w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa. Moc Paschy, powinna się uzewnętrznić w czynach życia chrześcijan, by wszyscy wierzący mogli stać się znakami paschalnego przepowiadania, niezniszczalnej Chrystusowej nadziei. W rozdziale ósmym, Autor bazując na znaczeniu epiklezy; wydobywa wielką i niezastąpioną rolę Ducha Św. w Tajemnicy Eucharystii. Zajmuje się tu między innymi także rozróżnieniem epiklezy konsekracyjnej i komunijnej, potwierdzając, że istnieje ścisła zależność, między uświęceniem darów chleba i wina a uświęceniem uczestników Eucharystii. Autor zauważa, że w życiu wspólnoty celebrującej Eucharystią działanie Ducha Św. ma podwójny wymiar: eschatologiczny i dynamiczny. Dzięki pierwszemu możemy w jakiś sposób antycypować w pełni zbawienia, a dzięki drugiemu, czujemy się pewniejsi na drodze do Boga. Ostatni rozdział, traktuje o rytach Komunii i rozesłania. Autor zatytułował ten rozdział: Eucharystia duszą wspólnoty Kościoła. Przy okazji omawiania tych rytów tłumaczy znaczenie dwóch podstawowych terminów, jakimi są koinonia i diakonia, nadając im wydźwięk eschatologiczny.

W krótkim zakończeniu, Autor zachęca do ciągłego odkrywania, czym jest Eucharystia dla Kościoła i każdego chrześcijanina z osobna. Podkreśla, że dopiero w celebracji Eucharystii, Kościół znajduje swoją pełnię na ziemi, gdyż w niej, staje się on jednym ze swoim Panem. Cytując słowa J. Hermansa Autor dodaje, że czerpać owoce z celebracji Eucharystycznej potrafi tylko ten, kto w postawie głębokiej wiary zbliży się do Chrystusa, rzeczywiście obecnego w Eucharystii.

Wyda się, że książka ks. A. Donghi jest godna przestudiowania. Autor bardzo umiejętnie połączył studium ściśle doktrynalne z dziedziną duchowości chrześcijańskiej, wydobywającej treści duchowo-ascetyczne z celebracji Eucharystii. Ubogacił swoje studium licznymi cytacjami znanych autorytetów z dziedziny liturgii i teologii sakramentów. Wskazując zaś na szczegółową literaturę do poszczególnych rozdziałów książki, czyni ją interesującym studium zarówno dla fachowców z dziedziny teologii jak i ludzi wierzących, mniej związanych z naukowym sposobem poznawania celebracji eucharystycznej.

ks. Adam Durak SDB, Warszawa-Łomianki

José ALDAZÁBAL, *Simboli e gesti. Significato antropologico biblico e liturgico*, Torino 1987, Elle Di Ci, s. 287.

Ks. J. Aldazábal SDB, należy do czołowych liturgistów hiszpańskich. Studia ukończył w Papieskim Instytucie Liturgicznym w Rzymie. Obecnie wykłada liturgikę w Salamance oraz pracuje w redakcji hiszpańskiego dwumiesięcznika liturgicznego *Phase*. Jest pilnym obserwatorem problemów liturgicznych i pastoralnych. Widząc, że chociaż reforma liturgiczna odnowiła wszystkie rytę, to jednak dla wielu chrześcijan dużo z nich, a zwłaszcza symbole i gesty, jest mało czytelne, postanowił opracować je językiem przystępnym i zrozumiałym dla jak najszerszego grona czytelników. Powstały